

vynechání slov »a patřícího majiteli těchto nemovitostí« z § 265 (2) a), jinak nelze vložit tento smysl do zákona, ježto sluší mít na paměti práva knihovnických věřitelů na úhradu jich pohledávek z nejvyššího podání, kteráž práva mohla by býti omezena jen výslovným ustanovením zákona. Nesouhlasí proto dovolací soud s názorem soudu první stolice, že v rozsahu § 265 (2) a) zákona čís. 76/27 ručí věcně i manželka podnikatelova, t. j. její nemovitosti v přednostním pořadí. Nestačí k tomu, že vlastníci nemovitosti jest jen manželka zaměstnavatelova a že dům čís. 111 slouží provozu výdělečného podniku jejího manžela.

Čís. 9669.

Pokud nebyla firma vázána ujednáním toho, kdo byl jen sběratelem nabídek (sprostředkovacím jednatelem).

(Rozh. ze dne 21. února 1930, R II 11/30).

Žalovaní koupili od žalující firmy novou mlátičku. Proti žalobě o nedoplatek kupní ceny namítli žalovaní, že prodali žalobkyni prostřednictvím Jana D-a starou mlátičku, jejíž cenu odpočetli od pohledávky žalobkyně na kupní cenu za novou mlátičku. *P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e* žalobu zamítl. *O d v o l a c í s o u d* zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvnímu soudu, by, vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl.

N e j v y š š í s o u d k rekursům obou stran zrušil napadené usnesení a uložil odvolacímu soudu, by nehledě ke zrušovacímu důvodu, jehož použil, o odvolání žalobkyně po případném jednání znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Rekursům nelze upřít oprávněnost. — Z toho, co bylo nižšími soudy po skutkové stránce zjištěno, jest usouditi, že šlo ve skutečnosti o dvě smlouvy, z nichž jedna směřovala ke koupi nové mlátičky žalovanými od žalující firmy, a druhá k prodeji staré mlátičky žalovaných. První smlouva, o koupi nové mlátičky, byla dojednána, neboť žalobkyně k ní přistoupila, což není sporné, ale ve příčině druhé smlouvy o prodeji staré mlátičky žalovanými, kterou Jan D. — jak rovněž není sporno — žalující firmě vůbec neoznámil, jest zkoumati, zda jest pro žalující firmu závazná, neboť to popírá. Žalovaní mohli by se domáhati na žalující firmě splnění této druhé smlouvy a důsledkem toho odpočtení prodejní ceny za starou mlátičku od kupní ceny mlátičky nové jen, kdyby Jan D., který ji s nimi ujednal, byl býval žalující firmou zmocněn, toto právní jednání uzavřít jejím jménem. Žalující firma přednesla v té příčině, že agent Jan D. byl jen sběratelem nabídek, že její agenti nesmějí přijímati od zákazníků staré stroje na protiúčet a, přijal-li D. snad od žalovaných starý stroj na protiúčet bez jejího svolení, že šlo o jeho soukromý obchod. O tom nabídla důkazy, které byly připuštěny a také provedeny. Zejména

byl proveden i důkaz smlouvou zastupitelskou. Otázka, jaké bylo právní postavení agenta Jana D-a k žalující firmě, byla tedy probrána již v první stolici. Opomenul-li první soud učiniti z vyšetřených okolností potřebná zjištění, což bylo v dovolání vytýkáno jako kusost řízení, bylo na odvolacím soudu; by tato zjištění v rámci předpisu § 498 c. ř. s. učinil sám (viz rozhodnutí čis. 3332 sb. n. s.), a není potřebí z tohoto důvodu zrušovati první rozsudek a vraceti věc do první stolice k novému jednání a rozhodnutí. Prokáže-li se, že Jan D. byl skutečně jen sběratelem nabídek, sprostředkovacím jednatelem žalující firmy, nebyla by firma vázána ujednáním v listině o prodeji staré mlátičky ani ujednáním ústním, pokud se týkalo tohoto prodeje, neboť — jak uvedl již odvolací soud — neměla žalující firma následkem úskočného opomenutí D-a o této druhé smlouvě vědomosti. Proti žalující firmě byli by pak žalovaní, trvající na platnosti smluv, povinni splniti dojednanou smlouvu o koupi nové mlátičky tak, jak k ní žalující firma přistoupila a tudíž doplatiti i zbytek kupní ceny, o který jest žalováno. Pokud jde o prodej staré mlátičky, mohli by se žalovaní podle § 52 obch. zák. platného na Slovensku držeti Jana D-a jakožto jednajícího zástupce, který při ujednání obchodu překročil pínou moc. Žalovaní nenamítali, že jest celá smlouva neplatná z důvodu, že byli Janem D-em uvedeni v podstatný omyl podle §§ 871 a násl. obč. zák., ani nenamítali, že mají proti žalující firmě nárok na náhradu škody způsobené jejím nespolehlivým zástupcem, nýbrž tvrdili naopak, že celá smlouva platí tak, jak ji s nimi Jan D. ústně ujednal, a namítali jen, že to, zač byl starý stroj prodán, mělo jim býti žalující firmou připsáno k dobru a odečteno od ujednané kupní ceny za novou mlátičku, takže mají zapláceno nebo vlastně přepláceno. O důsledcích neplatnosti smlouvy pro omyl nelze tudíž, ana nebyla vůbec uplatňována, z úřední povinnosti uvažovati. — Pakli by však bylo prokázáno, že Jan D. byl žalující firmou zmocněn uzavírati jejím jménem takové obchody, jako uzavřel se žalovanými o prodeji a o koupi staré mlátičky, byly by pro žalující firmu závazné obě dvě smlouvy a věc by se utvářila v tom případě tak, že agent D. neuvedl v omyl žalované, nýbrž svou zmocnitelku, jak ve svém rekursu dovozují žalovaní. — Uzná-li odvolací soud pro své rozhodnutí potřebným zjišťovati také ještě, zda měli žalovaní vědomost o podmínce uvedené v bodu 21. na druhé straně objednacního listu před jeho podpisem, bude soud s to i v této příčině učiniti potřebné zjištění sám, poněvadž věc byla i po této stránce již probrána a důkazy byly provedeny; vždyť odvolací soud sám o tom vyslyšal svědkyni Marii K-ovou a pak zamítnul všechny nabízené důkazy jako nerozhodné, takže ani tu neměl příčiny zrušovati první rozsudek a vrátiti věc první stolici. K námitce rekursu žalující firmy, že prý bylo již prvním soudem závazně zjištěno, že žalovaní objednali mlátičku za podmínek na druhé straně objednacního listu uvedených, stačí připomenouti, že v rozsudku prvního soudu bylo při rozhodování o námitce nepřislušnosti soudu zjištěno jen z ně ní objednávky, ale že první soud vůbec neřešil otázku, byl-li objednacní lístek žalovaným přečten čili nic. Dále se podotýká, že poukaz žalobkyně na rozhodnutí nejvyššího soudu Rv II

515/27 a Rv II 742/28 není případný, neboť tam byla právě platnost koupě popírána, kdežto v souzeném případě naopak žalovaní trvají na splnění smlouvy ujednané s agentem.

Čís. 9670.

Byl-li nárok na plnění výměnkové peněžité dávky ujednan již původní smlouvou, postihuje náhoda z poklesu měny po válce oprávněného.

Nebylo-li pevné úmluvy o přeměně naturálních dávek v peněžité relutum, nevzdal se výměnkář přijímáním peněžitých dávek nároku na dávky naturální a má nárok, by mu byly naturální dávky sčítovány a uhrazeny v peněžité hodnotě, když smluvní naturální dávky nebyly včas splněny.

Zadrželé výměnkové dávky lze požadovati i za dobu minulou.

Právnímu pojmu t. zv. železné krávy neodporuje, že byla dojivost krávy na základě znaleckého posudku určena podle ročního průměru. Ustanovení výměnku: »dávati jednu t. zv. železnou krávu dojiti« znamená poskytovatí výměnkáři celý roční mléčný užitek jedné krávy prostřední jakosti.

(Rozh. ze dne 21. února 1930, Rv II 196/29.)

Na nemovitosti připsané žalované firmě vázlo pro žalobkyni na základě svatební smlouvy ze dne 21. srpna 1897 právo bezplatné a doživotné výměny ve prospěch žalující strany. Podle této výměny měla žalovaná strana poskytovatí kromě jiného každoročně 15 metrů dříví na otop, 10 otypek světidel a polovici ovoce s právem, v sušárně sobě je vysušiti, pak každý týden 2 zlaté v hotovosti, každý rok jedno vědro zelí, dávati jednu tak zv. železnou krávu dojiti, nechati sázeti dva záhony zemáků pro žalobkyni atd. Žalobou, o niž tu jde, domáhala se žalobkyně na žalované za dobu od 1. května 1924 do 1. května 1927 (den podání žaloby) zaplacení úhrnem 8.707 Kč, tvrdíc, že jí žalovaná platila měsíční relutum 80 Kč, a opírajíc žalobní nárok jednak o zvýšení reluta vzhledem k poklesu měny, jednak o to, že žalovaná neplnila povinnosti ohledně dodávky mléka. Procesní soud prvního stupně přisoudil žalobkyni 5.476 Kč. Důvody: Ze zjištěných skutečností vyplývá, že na místě nároků na odvádění dávek výměnkářských vzešel žalobkyni úmluvou nárok na placení odbytného, že jí vznikla pohledávka peněžní. Poklesem valuty ve válce byla žalobkyně zkrácena a žalovaná jako dlužnice obohacena. Jest předeslati, že vzhledem k tomu, že výměnek tvoří zpravidla zaopatření oprávněného, jenž postupuje svou usedlost, že tedy výměnek má odpovídati jeho dosavadnímu způsobu života a potřebám přiměřeným jeho poměrům, a že, hledíc k ustanovení §§ 504 a 506 obč. zák., podle kterých se potřeba má stanoviti podle doby, kdy se užívání povoluje, nemůže býti o tom pochybnosti, že při výkladu smlouvy doba a okolnosti, za kterých smlouva byla uzavřena, nemohou zůstatí bez povšimnutí. Jest zjištěno výpovědí svědků, že